

1. Ромах, О.В. Феномен талантливой личности в истории теоретической мысли. / Ромах О.В., Слепцова А.О. // Аналитика культурологии – 2010.
2. Самопознание таланта. Мир человеческих дарований, личностного предназначения в афоризмах, мыслях, народных изречениях [Электронный ресурс] / сост. В.Н. Томалинцев. - Санкт-Петербург : Алетейя, 2014. – 132 с. Режим доступа: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=233175> – Дата доступа: 15.03.18
3. Слепцова, А.О. Феномен талантливой личности: этико-философский анализ: автореф. дис. ...канд. филос. наук: 09.00.05 / А.О. Слепцова; Ивановский гос. унив. – Иваново, 2015. – 22 с.
4. Слепцова, А.О. Методология изучения этической составляющей таланта личности / А.О. Слепцова // Социально-экономические явления и процессы–2012 – № 5-6 (039-040) – С. 233-238
5. Слепцова, А.О. Моральная ответственность в научном и художественном творчестве / А.О. Слепцова // Социально-экономические явления и процессы – 2012 – № 10 (044) –С. 273-277
6. Словарь по этике / под. ред. И. С. Кона. М., 1981

Бартош Е.Н., студент

Научный руководитель – Козловская Л.И.

ПРАБЛЕМЫ ЗАХАВАННЯ СЯМЕЙНЫХ ТРАДЫЦЫЙ У СВЯТОЧНА-АБРАДАВАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

У сувязі з працэсамі глабалізацыі існуе праблема захоўвання ўнікальнасці святочна-абрадавых традыцый Беларусі. Ва мовах тэхналагічнага прагрэсу нагледжваецца частковае змешванне традыцый розных народаў, а таксама, развіццё сучаснага грамадства па заходнім стандартам, пераймаюцца формы

вольнага часу еўрапейскай культуры. Усё гэта ўплывае на стан сучаснай культуры Беларусі, а таксама культурны ўзровень яго грамадзян.

Усведамляючы народную культуру як высокую духоўную каштоўнасць, важна адчуваць адказнасць за сваю творчую інтэрпрэтацыю фальклорных традыцый, якія выносяцца на суд гледачоў. Галоўнай задачай пры гэтым варта быць зразумелым сучаснаму чалавеку, данесці да яго духоўныя ідэі народнай культуры, умацаваць каштоўнаснае стаўленне да нацыянальных культурных традыцый і абудзіць цікавасць да іх спазнання і захавання.

На парозе XXI стагоддзя распрацоўваецца ўзаемадзеянне святочных традыцый з сучаснымі формамі вольнага часу. Існуе пагроза сур'ёзных дэфармацый у сістэме святочна-абрадавай дзейнасці, ідзе працэс размывання межаў у іерархіі субкультур і свята з цягам часу пазбаўляецца свайго сакральнага ядра - абраду, ператвараючыся ў сферу забаў.

Ва ўмовах сучаснага грамадства, дзе на першы план выходзяць праблемы сямейнага інстытута (разводы, маці адзіночкі, незарэгістраваныя шлюбы і г.д), большую ўвагу трэба выбраць на культуру сям'і. Сямейная культура, праз традыцыі, абрады, рытуалы, адлюстроўвае дасягненні чалавекам пэўных мэтаў, зыходзячы з каштоўнасных арыентацый.

У кантэксце тэмы намі было разгледжана паняцце «традыцыя» (ад лац. *traditionem* – перадача, паданне) – гэта норма, правіла маральных паводзін людзей, пэўныя дзеянні ў жыцці і ў побыце, якія склаліся, замацаваліся ў свядомасці і паўсядзённай практыцы народа і перадаюцца з пакалення ў пакаленне[1, с. 8-10]. Сувязь паміж словамі «абрад» і «традыцыя» самая арганічная. Звычаі самі па сваёй прыродзе традыцыйныя, яны і случь сродкам перадачы традыцыі. Абрады і традыцыі маюць у жыцці чалавека ролю своеасаблівага акумулятара і перадатчыка сацыяльнага вопыту[2, с. 103-110]. Такім чынам вывучэнне сямейных традыцый, культуры сямейных зносін, культуры сямейнага вольнага часу, сямейнай асяроддзя адпавядаюць задачам захавання ўзаемаадносін і ўстойлівасці самога інстытута сям'і.

На наш погляд, можна сцвярджаць, што на сучасным этапе ў шлюбна - сямейным інстытуце існуе крызіс. Крызіс сям'і праяўляе вялікія збоі ў духоўным і маральным свеце чалавека. Бягучы стан сведчыць аб тым, што ў цяперашні час у шлюбна - сямейным інстытуце існуе шэраг праблем, адной з якіх з'яўляецца страта і трансфармацыя святочна - абрадавай культуры, а ў прыватнасці, сямейнай абраднасці. Усе гэтыя праблемы патрабуюць навуковага падыходу ў іх вырашэнні.

Сямейныя абрады з'яўляюцца часткай духоўнай культуры беларускага народа, іх значэнне і ролю ў пераемнасці каштоўнасцяў сям'і, роду цяжка пераацаніць.

Лічым неабходны разгледзець структуру сямейнай абраднасці. Структура сямейнай абраднасці складалася на працягу доўгага адрэзку часу, што дазволіла зрабіць адбор лепшых узораў і замацаваць у калектыўнай памяці тыя кампаненты, якія запатрабаваныя і сучасным пакаленнем. Сямейныя абрады выконвалі, па сутнасці, функцыі абрадаў пераходу чалавека ад аднаго статусу да іншага. Тэрмін «абрады пераходу» разумеецца як сімвалічныя дзеянні, накіраваныя на забеспячэнне пераходу чалавека з аднаго свецкага або магічна-рэлігійнай супольнасці ў іншае. Жыццё канкрэтнага чалавека абумоўлена паслядоўнымі пераходамі ад аднаго ўзросту да іншага і ад аднаго роду дзейнасці да іншага. Там, дзе пераход ад адной дзейнасці да іншай з'яўляецца жыццёвай вяхой, ён суправаджаецца адмысловымі дзеяннямі [3, С. 189].

Да традыцыйных сямейных абрадаў беларускага народа адносяцца: вяселле, нараджэнне дзяцей, абрады шанавання продкаў. Гэтыя абрады існавалі ў савецкі перыяд у беларускіх сем'ях. Да новых абрадам, якія былі сфармаваныя савецкім ладам жыцця, варта аднесці абрад атрымання пашпарта (дзень паўналецця), заканчэння навучальнай установы («Апошні званок»), провадаў у Савецкую Армію, атрымання першай зарплаты, правадоў на пенсію і інш.

Намі была разгледжана структура вясельнага абраду паводле кнігі «Беларуская народная творчасць», у якім апісаны складовыя часткі абраду «Вяселле» [4, С. 5-37].

Намі было праведзена назіранне за дзейнасцю ўстаноў культуры Слонімскага раёна, Гродзенскай вобласці, з мэтай выяўлення наяўнасці сямейных традыцый якія культывуюцца ў дадзеным рэгіёне. Па выніках назірання намі былі вылучаныя наступныя ўстановы, якія прымяняюць у сваёй працы сямейныя традыцыі:

Як сведчыць нам артыкул Беларускага тэлеграфнага агенцтва, сёння майстэрствам вырабу «чырвоных горак», «пляцёнак», «Бабкіных пірагоў» і іншых караваяў валодаюць удзельніцы народнага аматарскага аб'яднання «Чараўніцы-каравайніцы» Навасёлкаўскага цэнтра культуры. Яны з'яўляюцца носьбітамі і транслятар традыцыі выпечкі слоніmsкіх караваяў. Стварэнне ў 1983 годзе народнага аматарскага аб'яднання вельмі дапамагло падтрымцы і захаванню элемента нематэрыяльнай культурнай спадчыны. [5][6]

У калектыў уваходзяць мясцовыя жанчыны, адна з якіх з'яўляецца старэйшай каравайніцай. Яна першая пачынае кожны этап у выпечцы караваю: сыпле муку, расчыняе і месіць цеста, кіруе ўсім працэсам прыгатавання караваю. Увесь працэс выпечкі караваю суправаджаецца народнымі песнямі і заклічкамі. Сабраны матэрыял па абраду «Выпечка караваю» захавецца ў школьным музеі.

Філіял «Костровіцкі цэнтр вольнага часу» прапануе правядзенне вясельнага рытуалу на ўрачыстай рэгістрацыі шлюбу. Абрад праводзіць народны вакальны ансамбль «Славяночка»; Маладых сустракаюць з хлебам і соллю, абсыпаюць зернем, бо ёсць прыкмета —Колькі зярнят трапіць ў кішэнь маладога, столькі дзетак у яго будзе” і інш.

У канчатковым выніку можна гутарыць аб тым, што ў грамадстве павялічваецца інтарэс да традыцыйнай сямейнай абраднасці, сямейныя святы (у прыватнасці, вясельны абрад) з цягам часу з'яўляюцца больш запатрабаванымі сярод моладзі. Сямейныя традыцыі ўсё часцей сталі прымяняцца ў дзейнасці ўстаноў культуры. Але трэба надаваць больш увагі інтэрпрэтацыі сямейным традыцыям і ведаць, якія святы мы святкуем, і з якой мэтай. Вывучаючы

святочную культуру, можна зразумець, што ў дадзены момант пераважае ў культуры і як грамадства ставіцца да сваіх духоўных каштоўнасцей.

1. Бойцова, О. Фотография в обрядах перехода // Визуальная антропология: настройка оптики / под ред. Е. Ярской-Смирновой, П. Романова. – М., 2009. – С. 189; 191.

2. Вяелле : Абрад / Укад., уступ. арт. І камент. К. А. Цвіркi; Муз. дадат. З. Я. Мажэйка; Рэд. Тома В. К. Бандарчык, А. С. Фядосік. – 2 – е выд. – Мн.: Бел. навука, 2004. – 5 – 37 с.

3. Кухаронак, Т.І. Маскі ў каляндарнай абраднасці беларусаў / Т.І. Кухаронак. – Мінск : Ураджай, 2001. – 238 с.

4. Технология социально – культурной деятельности : учеб. – метод. пособие / Л.И. Козловская [и др.] ; М-во культуры Респ. Беларусь, Белорус. гос. ун-т культуры и искусств. – Минск : БГУКИ, 2014. – 103 – 110 с.

5. <http://www.belta.by/culture/view/traditsija-vypechki-karavaev-na-slonimschine-obretet-status-istoriko-kulturnoj-tsennosti-224409-2016/>

6. <http://www.gs.by/ru/1019/news/33401/Слоні́мскія-караваі-стануць-гісторыка-культурнай-каштоўнасцю.>

Басок А.В., студент

Научный руководитель – Безмен С.Г.

РОЛЬ ВОЛОНТЁРСТВА В ИЗУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

В современном мире, при ускоренном развитии коммерческих, экономических, политических и культурных связей между различными странами, возрастает роль коммуникации. Знание английского языка становится важнейшим средством налаживания взаимоотношений между представителями различных культур.